

c) ab + cd > ad (поєднання початкового фрагмента першого слова з кінцевим фрагментом другого слова):

mind + broadcasting > mindcasting ‘публікація серії повідомлень, що відображають поточні думки, ідеї, пристрасті, спостереження та інші інтелектуальні інтереси’;

rajama + Mujahadeen > rajamahadeen ‘блогери, які виявляють помилки, допущені традиційними засобами масової інформації; люди, діяльність яких складається виключно з електронних листів і онлайн-повідомлень’;

Twitter + meetup > Tweetup ‘зустріч в реальному світі двох або більше людей, які знають один одного через онлайн-сервіс Twitter’;

civil + dialogue > civilogue ‘діалог в мережі, в якому учасники уникають образ, особистих нападок і негативних узагальнень’;

smoking + texting > smexting ‘відправлення текстових повідомлень під час перекуру’;

d) ab + cd + ce > ace / ade (поєднання початкового фрагмента першого слова з початковим / кінцевим фрагментом другого слова і третім словом або його фрагментом):

cyberspace + urban + myth > cyburban myth ‘поширена історія ЗМІ про Інтернет, в якій практично все вигадка’;

social + location (or local) + mobile > SoLoMo ‘додатки для мобільних телефонів, які об’єднують соціальні мережі і дані про місцезнаходження’.

Компактність і лаконічність телескопічних слів, які прискорюють темп мови без шкоди для її логіко- і ефективно-комунікативної функції, сприяють подальшому розширенню сфери дії телескопічного способу словотворення в сучасній англійській мові. Дослідники телескопії відзначають її поширення в багатьох європейських мовах і вважають, що вона перетворюється в цих мовах в словотвірні універсалії в результаті тенденції до універсалізації та раціоналізації [1, с. 18].

Література

1. Кулинич М. А. Телескопное словообразование как источник неологизмов. Системные связи в лексике и грамматике германских языков. Самара, 2011. С. 65–71.
2. Омельченко Л. Ф. Телескопійні слова сучасної англійської мови та їх структурно-семантична характеристика. *Збірник Львівського університету. Іноземна філологія*. Л., 2013. Вип. 15. С.76–83.
3. Попова Т. В. Русская неология и неография. Екатеринбург, 2015. 96 с.
4. Neologisms – a Dictionary of Findable Words and Phrases. URL : <http://pages.zoom.co.uk/leveridge/dictionary.html>.

УДК 81’44:81’37(811.111+8111.161.2)

КАУЗАТИВНІ КОНСТРУКЦІЇ З КОНКРЕТИЗАЦІЄЮ СЕМАНТИКИ ОБ’ЄКТА КАУЗАТИВНОЇ СИТУАЦІЇ-ЧАСТИНИ ТІЛА (на матеріалі англійської та української мов)

В. М. Соколова

1. Каузативність – це лінгвістична категорія, яка властива дієсловам і відображає причинно-наслідковий зв’язок між подіями, фактами та станами [2:12]. Термін «каузативна ситуація» (далі КС) є базовим поняттям категорії каузативності. Ця ситуація має складатися мінімум з двох мікроситуацій, які пов’язані між собою причинно-наслідковим зв’язком. Базову каузативну ситуацію можна представити наступною формулою тлумачення: «Х дією v_1 каузує Y виконувати дію / бути у стані v_2 », де Х – каузатор, Y – каузат [2: 12].

Об'єктом дослідження є каузативні конструкції (далі КК) в англійській та українській мовах, напр. англ. *to make smb do smth* 'змусити кого-небудь робити що-небудь', *to throw smth at smb* 'кинути що-небудь в кого-небудь', *to cause smb to do smth* 'змушувати кого-небудь робити що-небудь'; укр. *змусити кого-небудь робити що-небудь*, *штовхнути кого-небудь рукою*.

Предметом є семантика КК в англійській та українській мовах.

Мета полягає у проведенні семантичного аналізу одиниць дослідження та визначенні спільних і відмінних ознак англійських та українських КК з конкретизацією об'єкта каузативної ситуації.

Матеріалом дослідження слугують 148 конструкцій (75 конструкцій в англійській та 73 конструкцій в українській мові), отримані методом суцільної вибірки з текстових джерел англійської та української мов, з-поміж яких, зокрема, англійські романи А. Гейлі «Готель», В. С. Моєма «Театр», Дж. Оруелла, «1984» та українські твори В. Барки «Жовтий князь», В. Винниченка «Сонячна машина», та інші.

2. На думку М. Шибатані, каузативна ситуація має відповідати двом умовам:

1) каузувальна подія та подія, яка каузується, розподілені в часі таким чином, що подія, яка каузується, може відбуватися тільки після каузувальної;

2) каузувальна подія та подія, яка каузується, є взаємозалежними, й існування події, яка каузується, можливе тільки за умови реалізації каузувальної події. Якщо каузувальна подія не відбулася, подія, яка каузується, також не відбувається [3: 1–2].

3. Найбільш чисельною групою серед каузативних конструкцій є група КК, для яких об'єкт каузативної ситуації – це частина тіла / орган. Наприклад:

(1) англ. *He took her by the neck when she wasn't expecting it, and wrung it like a chicken. She moved her neck gingerly* (A. Christie) 'Він узяв її за шию, коли вона на це не очікувала та заломив її, як курку. Вона обережно поворушила шиєю';

(2) укр. *На лаві сидів старий Кайдаш, сидів мовчки й собі важко зітхав, підперши голову долонею* (І. Нечуй-Левицький).

Найбільш частотним об'єктом каузативної ситуації є рука (17 КК в англійській мові, що складає 23 % від загальної кількості КК, 19 КК в українській мові, що складає 26 % від загальної кількості КК). Наприклад:

(3) англ. *He took both her hands affectionately in his* (A. Christie) 'Він ніжно узяв обидві її руки у свої';

(4) укр. *Він хитає головою та прикладає руку з довгими пальцями до серця* (В. Винниченко).

4. *Висновки*. В англійській та українській мовах об'єкт каузативної ситуації, яким є частина тіла / орган демонструє найбільшу продуктивність (англ. 30 КК, що складає 40 % загальної кількості КК; укр. 36 КК, що складає 49 % від загальної кількості КК). Каузативні конструкції, в яких рука є об'єктом каузативної ситуації – найбільш частотні.

Література

1. Арутюнова Н. Д. Предложение и его смысл: Логико-семантические проблемы [6-е изд.]. М. : УРСС, 2009. 383 с.

2. Залужна О. О. Лексико-семантичні та структурно-синтаксичні особливості привативних дієслів в англійській та українській мовах : монографія (Типологічні, зіставні, діахронічні дослідження). / О. О. Залужна ДонНУ імені Василя Стуса. Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2019. 316 с.

3. Shibatani M. Causativization. *Syntax and Semantics* / [M. Shibatani (ed.)]. N.Y., San Francisco, London : Academic Press, 1976. Vol. 5. P. 239–294.